

Erdély
ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 58. szám
2013/9.

Megjelenik havonta

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 Értesítője

Szerkesztők:
Tóthpál Tamás
(tothpaltamas@gmail.com)
Pál Gyöngyi

TURISTASÁGI, FÜRDŐÜGYI és NÉPRAJZI FOLYÓIRAT.

Októberi rendezvények

■ **Szeptember 28. (szombat):** Ózek-völgye (18 km). Találkozás 8.45 órakor a 40-es autóbusz Széchenyi téri megállójában. Túravezető: Feischmidt János ♦ Bácsi-torok (10 km). Találkozás 10 órakor a Széchenyi téri 31-es buszmegállóban. Túravezető: Márton Erzsébet.

■ **Szeptember 29. (vasárnap):** EKE-forrás (23 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Nagy Lajos.

■ **Október 1. (kedd):** Fotókiállítás az Egyetemi Könyvtár előcsarnokában, *Téli pillanatok* címmel. Megnyitó 17 órakor. Rendezi az Erdélyi Kárpát-Egyesület – Kolozsvár 1891 fotóklubja.

■ **Október 2. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta ♦ Közgűlés 18 órától az Apáczai-líceumban. VÁLASZTÁS.

■ **Október 4–6 (péntek-vasárnap):** Várfalvi Termésnapok és Bethlen Gábor-emléknapok a várfalvi EKE-várban. Szervezi az EKE országos vezetősége. Érdeklődni, jelentkezni Veres Ágnesnél.

■ **Október 5. (szombat):** Pokolköz (12 km) – „Az állatok világnapja”. Találkozás 10 órakor az Állomás téri villamosmegállóban. Túravezető: Márton Erzsébet.

■ **Október 6. (vasárnap):** Kirándulás Pádisra személygépkocsikkal (20 km). Túravezető: Ambrus Tibor. Érdeklődni telefonon. ♦ Vonatos kirándulás a Boiu-vízeséshez (15 km). Találkozás 7.30 órakor a nagyállomásnál. Túravezető: Nagy Lajos ♦ Aranyosfői (Scărișoara) jégbarlang (8 km) személygépkocsikkal. Találkozás 7 órakor a Flip előtt. Túravezető: Feischmidt János.

■ **Október 9. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta ♦ Túravezetők tanácskozása és választmányi gyűlés 17 órától a székházban.

■ **Október 12. (szombat):** Bükki séta sütögetéssel (8 km). Találkozás 8.45 órakor a 40-es autóbusz Széchenyi téri megállójában. Túravezető: Feischmidt János ♦ Bácsi-torok (10 km). Találkozás 10 órakor a Széchenyi téri 31-es buszmegállóban. Túravezető: Márton Erzsébet.

■ **Október 13. (vasárnap):** Árpád-csúcs (15 km, vissza is autóbusszal 19 órakor). Találkozás 8.45 órakor a 40-es autóbusz Széchenyi téri megállójában. Túravezető: Mórén Zoltán.

■ **Október 16. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.

■ **Október 18. (péntek):** A szamosfalvi 1848-as honvéd emlékmű avatása, 15.30 órakor. Érdeklődni Feischmidt Jánosnál.

■ **Október 19. (szombat):** Ifjúsági túra, Istenszéke. Gyalog 20 km, 900 m szintkülönbség. Túravezetők: Szima Márton és László Györgyi. Érdeklődni, bejelentkezni telefonon ♦ Szüreti bál. Jelentkezni október 10-ig Feischmidt Jánosnál (korlátozott a helyek száma).

■ **Október 20. (vasárnap):** Kirándulás Csicsómihályfalvára a várhoz, személygépkocsikkal (18 km). Túravezető: Ambrus Tibor. Érdeklődni telefonon.

■ **Október 23. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.

■ **Október 26. (szombat):** István-forrás (10 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.

■ **Október 27. (vasárnap):** Bükki séta (10 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor.

■ **Október 30. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.

■ **November 3. (vasárnap):** István-forrás (10 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor.

■ **November 6. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta ♦ Közgűlés 18 órától az Apáczai-líceumban.

■ **Szolgálatos napok a székházban:** hétfőn, csütörtökön 17–18 óra, kedden 11–13 óra között. ♦ **EKE fotóklub:** minden kedden 17 órától a székházban. ♦ **Könyvtár:** ideiglenesen szünetel.

Rendezvényeinkre

minden érdeklődőt

szeretettel

várunk!

Túravezetők, szervezők elérhetőségei

Ambrus Tibor 0722-377622
Bagaméri Tibor 0742-776930
Feischmidt János 0722-542360
László Györgyi 0727-192841
Márton Erzsébet 0742-037179
Mórén Zoltán 0742-865255
Nagy Lajos 0729-835674
Székely Lavotta 0748-036290
Szima Márton 0766-703575
Veres Ágnes 0723-159000

Elvittük a lángot – Béla bácsi utolsó levele

KISS OLIVÉR

■ Pár napja tele van a sajtó a Bagaméri Béla bácsi emlékére múlt hétvégén szervezett In Memoriam túrával: a barlangászat nagy öregje, a mi kicsi Béla bácsink megpihent a csend világában. Mindenki másképp gyászol. Mi, a barlangászok, eltávoztott társainktól a magunk módján veszünk búcsút. Mindenkinek elvisszük a lángját utoljára a barlangba, az In Memoriam falhoz. Tesszük ezt tíz éve, ezért a hagyománnyá vált Juli-Buli néha, így az idén is, In Memoriam túrává alakul.

Rég nem csak a kegyeletről van itt szó, vagy a szokásról, hagyományról. Egy nagy család gyűl össze ilyenkor évről évre, mert mindenkinek kell egy hely, ahol otthon van, visszavárják, elfogadják olyannak, amilyen. 80-tól egyévesig minden generáció itt van, a nagymamák együtt

barlangásznak unokáikkal, gyermekekkel és fogadott gyermekekkel, és együtt énekelnek a tábortűz mellett. Ők, a nagy öregek, mesélnek, mi pedig hallgatjuk a legendákat eredeti forrásból most, amíg itt vannak közöttünk. Köszönöm nekik, hogy vannak, büszke vagyok, hogy ismerhetem őket és örökre hálás Bagaméri Béla bácsinak ezért a nagy családjáért. Hisz minden a Szelek felfedezésével kezdődött. Természetesen az útnak itt is kell véget érnie, a Szelekben.

Méltó befejezésként pedig álljon itt egy rövid részlet Béla bácsi utolsó leveléből. Mikor tavaly, a 90. születésnapján felolvastam, nem tudtuk, hogy ez volt az utolsó levele.

„Kedves Barlangász barátaim!

Betegségemre való tekintettel a legnagyobb sajnálatomra,

nem tudok részt venni a mostani találkozón... Akinek van lehetősége, a nevemben köszönje meg Magyarországnak elnökének a figyelmességét és megtiszteltetését, amiben engem részesített, a Magyar érdemrend Lovagkeresztjének kitüntetésével, adományozásával. Ez nem az én egyedüli érdemem, hanem mindazoké, akik velem részt vettek az erdélyi karsztjelenségek feltárásánál... Az életutam vége felé járok, de mondhatom, hogy életem legszebb és legboldogabb napjait ott éltem meg a természet ölén, csodálva mindazt, amit Isten alkotott.

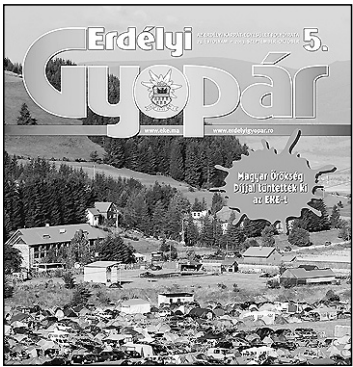
Mindenkori szeretettel ölel benneteket Béla Bácsi”

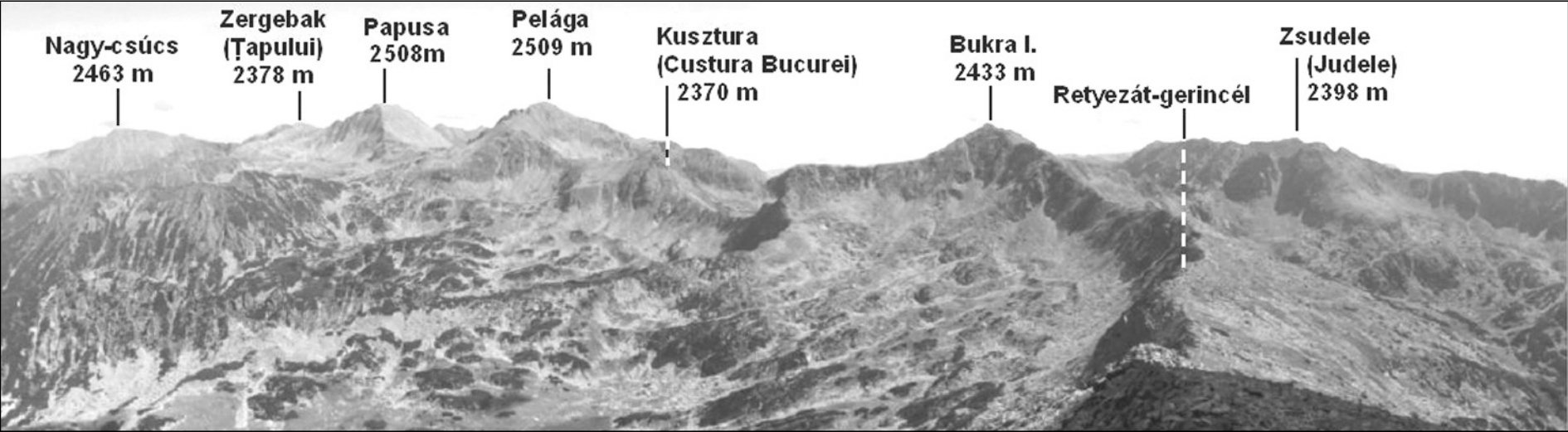
Álmod legyen szép a csend világában... Te már része vagy az örökkévalóságnak.

Kocsis Görög Juli

Erdélyi Gyopár 5.

■ Ünnepel az Erdélyi Kárpát-Egyesület: szeptember 21-én Magyar Örökség-díjat vett át a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében (Dezső László országos elnök vezércikke, dr. Dávid Gyula laudációja). A múltidézésben száz évet ugrunk az időben, de a XXII. EKE Vándortáborról is olvashatnak képes beszámolót, a várfalvi Hagymafesztiválról stb. Az ekések nagy csapata együtt készül az október 5-i Várfalvi Termésnapra, ahol a helybeliek termelte zöldségeket és gyümölcsöket frissen vagy feldolgozva vásárolhatják meg. Az Erőss Zsolt-előadássorozat településekre leosztott programját is közöljük. A friss lapszámot keresse az EKE-osztályoknál!

MÁRTON BÉLA

Kolozsvár és tágabb vidékének pompás kirándulólhelyeire szervez kirándulásokat az EKE immár bő két évtizede. E rendezvények célja megismerni a közeli-távoli hagyományos kirándulólhelyeket, amelyek később kiváló alternatívát kínálnak a sokszor távolban keresett úti célhoz. Horváth János tagtársunk nyilvántartása szerint 2012-ben 3378-an vettek részt a 261 túrán, 31 746 km-t gyalogoltak, 642 229 m szintkülönbséggel. Nem kevés, ha elgondoljuk, hogy az egyenlítő hossza kb. 40 075 km, és a legmagasabb csúcs, a Mount Everest 8 848 m. A legtöbb túra 20 km-nél rövidebb, 32 volt hosszabb. A havi 19–27 túrán átlagban 180–383 személy vett részt. A legtöbb túrát májusban szerveztük (27), a legkevesebbet augusztusban (19), a legnagyobb részvételt januárban (383) és májusban (381) jegyeztük, a leggyengébbet augusztusban (180). A legkedveltebb túrák a 12-15 km-esek, legfeljebb 400 m szintkülönbséggel, ezek nem igényelnek különösebb felkészülést. A merészebbek a teljesítménytúrákon akár 50 km-t is gyalogolhatnak egy nap alatt. Az utóbbi hetekben például a Retyezát volt a cél: a fiatalabbak a maguk pörgősebb ritmusában három, egyenként egynapos túrát szerveztek, a lassúbb, de kitartóbb örökifjak két többnaposat.

Szeptemberi Retyezát

■ Az időjárás-előrejelzés hosszas böngészése után, szeptember 5-én végre elindultunk idei Retyezát-túránkra Nagy Lajos-sal. Ez volt a harmadik alkalom, hogy együtt próbáljuk felfedezni a Retyezát szépségeit.

Felhasználva az előző héten ott járt túratársaink tapasztalatait, nem vonattal, hanem busszal utaztunk Hátszegig, majd onnan Cărnícig (1005 m) kisbusszal. Ez általában csak Nuksóráig (Nucșoara) közeledik, de mivel még öt személy akadt, aki fel akart jutni Cărnícig, hajlandó volt felvinni odáig. Nucșoara után elfogy az aszfalt, és innen jön az út neheze, ezért meg is kéri rendesen az árat. Innen még 330 m szintkülönbség van, amit így autóval tettünk meg. De egyszer csak ennek is vége szakadt, és megindultunk gyalog felfelé a nehéz szákjainkkal. Célunk, az előző túráktól eltérően, amikor a Bukura-tónál sátoroztunk, most az 1480 m-en levő Pietrele menedékház mellett kijelölt sátorozóhely volt. Ezt délutánra el is értük. Minőségéről csak annyit mondanék, hogy ajánlom minden ellenségemnek. Igaz, hogy ingyenes, tehát nem kértük a panaszkönyvet. A Retyezátban kevés helyen van telefon térerő, és az sem minden hálózatban.

Másnap a Lolája-gerincen felmáshztunk a Retyezát-csúcsra és a Stănișoara-völgyön visszaereszkedtünk a sátrainkhoz. Felfelé menet nagyon sok vargányát szedhettünk volna, fájó szívvel hagytuk ott őket a másnap megjelenő profi szedőknek.

Harmadnap reggel nagy hidegre ébredtünk, a hőmérő mínusz nyolc fokot mutatott, meg is volt rendesen fagyva a sátrunk, s benne mi magunk is. Aznap a Rossz-völgyön (Valea Rea) mentünk fel a Papusa (Păpușa) és Pelága (Peleaga) közti nyeregbe, onnan a Pelága-csúcsra, és a téli túrákon használt nyereg-

ből egyenesen a Pietrele-tó felé, majd a Gențiana menedékház érintésével a sátrainkhoz. Ezen a napon sikerült nagy távolságból látni és fényképezni három zergét. Mormotát nem láttunk, csak a jellegzetes füttyölésüket hallottuk.

Utolsó túránkat a Gáles-völgybe terveztük. Útközben megnéztük a Tăul dintre Brazi nevű tavat és a közeli vízesést, majd felmentünk a Gáles-tóhoz. Visszafelé a klasszikus úton jöttünk a menedékházig.

Másnap, hazafelé már, muszáj volt Nuksóráig lekutyagolni (10 km, –820 m szintkülönbség) majd onnan a busszal Hátszegig, illetve Kolozsvárig utazni. A buszozás előnye, hogy Hátszegig nem kell átszállni, nem kell éjszaka vagy hajnalban lemenni az állomásra, érvényes a nyugdíjas jegyre szóló kedvezmény, ellenben ajánlott az oda-vissza útra a helyfoglalás.

Márton Béla

AMBRUS TIBOR

Kolozsvári veteránok a Retyezáton

■ Augusztus végén – a tavalyihoz hasonlóan – egy csoport veterán turistával ismét elindultunk a Retyezátra. Nem ijedtünk meg a meteo-előrejelzéstől, az életkorunk sem aggasztott; két társunk 79 éves volt, a lelkes kezdő alig 75. Csoportunkhoz három hölgy tartozott, Anikó, Emese és Ildikó. Csillagtúránk három napra három körülbelül kétezer méter magasan fekvő tengerszemet céloztak meg: a Stănișoara-, a Pietrele- és a Gáles-tavakat (ráadásként a Lolája-vízesést és a Fekete-tavat), de a formában levők csúcsmászásban is reménykedtek. Szállást a Pietrele menedékháznál foglaltunk, a kiindulópontig, Cărnícig a vasúttól kisbusszal jöttünk. Mindhárom túra jól sikerült, Anikó és Ildikó feljutott a Retyezát- (2482 m) és a Bukura- (Custura Bucurei 2370 m) csúcsokra is. A látvánnyal

CSORBA ANIKÓ

mindenki elégedett volt, nemhiába a Retyezát a legszebb és kis távolságokon belül a leglátványosabb magashegység. A jól ellá-

tott menedékháznál naponta meleg ételt rendelhettünk. Mindenki elégedetten tért haza.

Hints Miklós

Retyezát, a tengerszemek otthona

A hullócsillagok, illetve utónyár havának három vasárnapján a kolozsvári EKE ifjúsági csapata egynapos körtúrákat szervezett a Retyezát-hegységbe. Kolozsvárról hajnali indulással reggel hét órakor már a Cărníc menedékháznál voltunk, ahol az autót hagytuk.

■ Július 21. Első túránk a Retyezát legmagasabb csúcsára, a 2509 méteres Pelága-csúcsra vezetett. A Cărníc menedékháztól (1005 m) a Pietrele (1480 m) és az Encián (Gențiana, 1670 m) menedékházak mellett vezetett utunk. A reggelinket már a Pietrele-tó (1990 m) partján fogyasztottuk el. A Pietrele-tótól a Bukura-nyeregbe (2206 m) kapaszkodtunk, ahonnan

gyönyörűen tárult elénk Erdély legnagyobb gleccsertava, a Bukura-tó. A Bukura-nyeregből nekirugaszkodtunk a Pelága-csúcsnak. Kedvező időjárásban a Pelágáról csodálatos kilátás nyílik a Retyezát egészére és a szomszédos hegycsoportokra. A mi vasárnapunk azonban elég borongós és vihart ígérő volt, így szűkölködünk a látványban, és a már ismert úton igyekeztünk is visszatérni az autónkhoz.

Július 28. Második túránk a Retyezát-hegység névadó csúcsára, a Retyezát-csúcsra (2482 m) irányult, amely a hegység északi főgerincéről letérő egyik mellékgerincen helyezkedik el. Ezúttal is a Cărníc menedékháztól rajtoltunk, és a Pietrele-patak völgyét követtük. A völgyön felfelé haladva számos pazar vízesést csodáltunk meg, köztük a legismertebbet is, a Lolája-vízesést. Fokozatosan a völgy ösvénnyé szűkült, és mi a Bukura-nyeregbe érkeztünk, ahonnan a Bukura-csúcsok (I. 2433 m; II. 2378 m) felé kanyarodtunk. A Bukura-csúcson megpihentünk, és minden erőnket összeszedve a csapott tetejű Retyezát-csúcsnak indultunk. A csúcslélmény és a virgonc napsugarak élvezete után kalandos útnak néztünk elébe lefelé, amint egy jelzés nél-

küli, mozgókövekkel teli oldalon a Stănișoara-patak völgyébe ereszkedtünk. A lábunk alatt táncoló sziklák lakói csodálkozva figyeltek bennünket, mi pedig szerencsésen lencsevégre kaptunk egy kíváncsi mormotát. Útközben a Stănișoara-tó (2035 m) látványa még egyszer elvarázsolt bennünket, és fáradt, de csillogó szemmel érkezünk indulási helyünkre.

Szeptember 8. Harmadik túránk célja a Retyezát második legmagasabb csúcsa, a 2508 m magas Papusa-csúcs volt. A hegy lábánál hóhullásról hallgattuk a híreket, és a hőmérő csakugyan mínusz hét fokot mért. Majdnem ötszáz méter szintet megmászva, a Pietrele menedékházban a forró tea igen jólesett. A menedékháztól a Gáles-patak völgyében haladtunk tovább, amíg felértünk a Nagy-csúcs lábánál fekvő Gáles-tóhoz, mely a Retyezát-hegység legszebb tava, és kedvelt turistacélpont. Itt a kolozsvári EKE egy másik csapatával is találkoztunk. A Nagy-csúcs alatti nyeregbe (2346 m) kaptattunk fel, onnan a Pelága-nyergen (2285 m) át jutottunk ki a Papusa-csúcsra. Visszafelé a nevére rászolgáló, de mégis lenyűgöző Rossz-völgyön csorogtunk befelé, és még napvilág, de már újra hűvösben érkeztünk vissza a Cărníc menedékházhoz. A természetjárás fáradalmáiért örömmel jutalmaztuk meg magunkat, mindenki kívánsága szerint.

Ambrus Tibor